

Al Festival da la chanzun rumantscha sun bainvis eir ils cors d'uffants, qua dal 2019 a Trun.

FOTO HANS HUONDER

Nouvas chanzuns pels cors rumantschs

Cumposiziuns per festa a Zuoz pon gnir inoltradas

FLURIN ANDRY/FMR

■ **Ils cors rumantschs han bainschi üna gronda schelta da cumposiziuns per cantar. Els vessan però eir dabsögn da nouvas chanzuns per lur repertori.** Els cors masdats, virils ed ün pa damain quels d'uffants han gronda tradiziun i'ls cumüns rumantschs. Quistas societats exerciteschan normalmaing d'utunon e d'inviern differentas chanzuns per dar da prümvaira lur concert. (Dürant l'ultim on ha la pandemia dal coronavirus procurà per scumonds da cantar i'ls cors.) «Las dirigentas e dirigents füssan suvent cuntaints schi vessan a disposiziun nouvas chanzuns», disch *Curdin Lansel*,

dirigent da cor ed anteriur dirigent districtual. Ch'els dirigents sajan perquai tant plü cuntaints chi exista l'uniun «La chanzun rumantscha».

Cun concurrenzas da cumposiziuns

Da l'on 2016 han *Giusep Giuanin Decurtins*, *Clau Scherrer* e *Flavia Walder* fundà l'uniun «La chanzun rumantscha». Quella ha il böt da promover la musica rumantscha in general e la chanzun dals cors in special. Mincha trais ons prevezza l'uniun dad organisar, adüna inclur oter, ün festival da la chanzun rumantscha. Il prim ha gnü lö dal 2019 a Trun. Il prossem sarà dals prüms fin als 3 da lügl 2022 a Zuoz. Il presidi dal co-

mitè d'organisaziun da quista festa ha surtut *Curdin Lansel*. Ün elemaint important da quists festivals es la concurrenz da cumposiziun: Tuot las persunas chi cumpuonan sun invidadas dad inoltrar da lur obras. Quellas cumposiziuns vegnan lura preschantadas al public dals festivals. I dà lura ün premi da la giuria ed ün dal public.

Gugent eir cumposiziuns per cors d'uffants

«Tuot quellas e quels chi san e pon cumpuoner dessan as participar», intuna *Curdin Lansel*, «e s-chaffir üna cumposiziun per cors masdats, cors virils e gugent eir per cors d'uffants.» Sco ch'el declara

as voula cul Festival da la chanzun rumantscha promover eir quists cors: «Uschea speraina d'avair eir chantaduras e chantaduers da la generaziun giuvna chi procuran cha la tradiziun dal chant cumünavel resta viva.» Las cumposiziuns pon gnir inoltradas fin als 21 da gün al coordinatur da la concurrenz *Giusep Giuanin Decurtins* a Falera.

A Zuoz l'accent sülla chanzun ladina

«Las cumposiziuns chi aintran vegnan preschantadas al public ed eir a la giuria in occasiun dal festival a Zuoz da differentes cors», declara il president dal comitè d'organisaziun. Sco cha *Curdin Lansel* disch vain la giuria presidiada dal

musicist ed expert *Armon Caviezel* oriund rumantsch chi abita giò la Bassa: «El ha tscherchà amo duos musicists, dirigents e cumponists, chi faran part insembel cun el da la giuria.» Ch'ün da quists commembers da la giuria saja da San Galla e l'oter dal Vallais, tradischa *Lansel* ed agiundscha: «Dal 2019 a Trun d'eira l'accent sülla chanzun sursilvana, quist on chi vain a Zuoz sarà lura sülla chanzun ladina.»

Las cumposiziuns pon gnir inoltradas fin als 21 gün 2021 a *Giusep G. Decurtins*, Via Canal 22, 7153 Falera. Ulteriuras infuormaziuns: www.chanzunrumantscha.ch.

«Eu less quintar ün'istorgia»

L'artist da sgraffito chi arda si'aigna chaltschina

ANDRI NETZER/FMR

■ **Davo seis giarsunadi da müradar ha Joannes Wetzel imprais autodidacticamaing a far sgraffitos. Per el esa fich important da lavurar cun materials natürals ed indigens. Insembel cun sia partenaria *Delphine Schmid* promovu' l' tecnic per crear ün ambiant san per abitar.** Schi's tschercha i'l internet alch davart *Joannes Wetzel* (35) as chatta numerus artichels da l'arder chaltschina. D'incuort è'l tanter oter gnü purtretà dal emettur da televisiun tudais-ch *SWR*. Sco ün dals prüms ha'l reanimà l'artischadadi vegl da l'arder chaltschina. «Bler n'haja imprais sves o tras cussagls dad otra glied chi vaiva fingià provà avant mai. Propcha inandret s'imprenda però be cun far sves», disch *Joannes Wetzel* ed agiundscha ch'el haja pro la prim'arsa fat amo blers sbagls. Culla società *Kalkwerk.ch*, ch'el ha fundà insembel cull'architecta e partenaria *Delphine Schmid*, cun *Christof Rösch* e *Phillip Kuntze*, promovan els la produziun tradiziunala da chaltschina. Pro cuors o i'l rom dad concurrenzas culturalas dà *Joannes Wetzel* inavant la savüda davart il process fich complex da l'arder chaltschina. Rivà pro quel material è'l però tras ün'otra da sias paschiuns: Il far sgraffitos.

Imprender cun reconstruir

«Eu n'ha stübgia bleras lavuors da cuntshaints artists sco per exaimpel da *Steivan Liun* e *Constant Könz* o *Paulin Nuotclà*», disch *Joannes Wetzel*. Ch'uschè haja'l pudü imprendier bler. Minchatant as stoja eir reconstruir sgraffitos dad in-chün oter: «La sfida es lura da far quai in ün möd chi nu's vezza la differenza», declara'l. Da gnir congualà cun ün dals cuntshaints artists da sgraffito es per el sainz'oter ün'onur, ma el disch: «Eu n'ha daplü plaschair, schal' patrun da chasa disch ch'eu n'haja fat üna bella lavur.»

Fuormas e figüras organicas

«Il plü gugent n'haja man liber per crear üna fatschada. Quai grataja lura il meglider», manaja *Joannes Wetzel* e cuntinua: «Eu less quintar ün'istorgia. Schi's guarda sün üna fatschada vess quai dad esser sco guardar aint in ün cudesch.» Ch'el zoppa eir gugent pitschens detagls e vess gugent cha l'observatur tils gajia a tscherchar. Ad el plascha impustüt da designar a man liber fuormas e figüras organicas: «Id es però eir bel da cumbinar per exaimpel cun fuormas geometricas. Tanteraint vegnan ideas eir spontanamaing vi la fatschada», disch *Joannes Wetzel*.

Müdà il möd da fabricar

In confrunt cun plü bod s'ha la quantità da lavur però müdada ferm: «Ils plü cuntshaints artists faivan tuot la stagiun praticamaing be sgraffitos. Hozindi es quai i ferm inavo», disch *Joannes Wetzel* ed agiundscha cha quai haja da chefar chi gnia fabricà damain ed insomma oter. Cha pro mangiativas o la büschmainta haja la dürabilità vieplü importanza, disch *Joannes Wetzel*, «i'l sector da fabrica saja quai amo massa pac derasà.» Cun sia partenaria *Delphine Schmid* ha'l perquai l'intenziun da fundar pros mamaing ün affar. Lur böt es da spordscher planisaziun e realisaziun cun materials natürals ed indigens.

Crear ün ambiant san

Siond ch'adüna daplü glied ha problems respiratorics e cun allergias vöglian els güdar a crear ün ambiant san per abitar: «La chaltschina es ün material ecologic chi respira, neutralisescha savurs ed es anti-allergic», disch sia partenaria *Delphine Schmid*. Cha quai saja ideal per raboccadüras i'l intern, cuntinua *Joannes Wetzel*. «Culs pigmains da culur cha no produian cun muglinar differentes craps our da l'En pudain nus eir culurir la sursfatscha in möd natüral», disch il pèrin.

Joannes Wetzel e sia partenaria *Delphine Schmid* davant lur chasa a Chafur.

FOTO ANDRI NETZER